

RESEARCH ARTICLE / Araştırma Makalesi
<https://doi.org/10.37093/ijsi.1661123>

Uluslararası Ticarete Yönetişimin Rolü: G20 Ülkelerinden Kanıtlar*

Mustafa Canfer Kılıç** Ayberk Şeker***

Öz

20. yüzyılın sonlarında hızlanan küreselleşme ile birlikte uluslararası ticaret hacmi artmış ve ticari riskler öne çıkmıştır. Yatırımcılar için ticaret ortamının şeffaflığı, siyasi istikrarı ve hukuki altyapısı hayati önem taşımaktadır. Bu çalışma ile yönetim göstergelerinin uluslararası ticaret üzerindeki etkisini incelemektedir. Bu bağlamda, Dünya Bankası tarafından belirlenen hesap verebilirlik, hukukun üstünlüğü, yolsuzluğun kontrolü, siyasi istikrar, kurumların etkinliği ve düzenlemelerin kalitesi gibi göstergeler, uluslararası ticaretin önemli belirleyicileri olarak kabul edilmektedir. G20 ülkelerinin 2002-2022 dönemi verileri kullanılarak panel veri analizi gerçekleştirilmiş ve yönetim göstergelerinin uluslararası ticaret üzerindeki etkileri test edilmiştir. Elde edilen bulgular, yolsuzluğun kontrolü ve hesap verebilirliğin ticaret hacmi üzerinde önemli etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Kurumların etkinliği ve düzenlemelerin kalitesi de ticaret hacmini olumlu yönde etkilemektedir. Buna karşın, siyasi istikrar ve hukukun üstünlüğü göstergelerinin istatistiki olarak anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Sonuç olarak, ülkelerin ticaret hacimlerini artırmak için yolsuzluğun azaltılması, şeffaf yönetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve etkili bir kurumsal yapının oluşturulması kritik öneme sahiptir. Bunun yanında, ticaret politikalarının yönetim göstergeleriyle uyumlu hale getirilmesi, uzun vadeli ekonomik istikrar ve ticari rekabet gücünü artırmak için gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası ticaret, yönetim, G20 ülkeleri, panel veri analizi.

JEL Kodları: F14, D73, C23.

Cite this article: Kılıç, M. C. & Şeker, A. (2025). Uluslararası ticarete yönetişimin rolü: G20 ülkelerinden kanıtlar. *International Journal of Social Inquiry*, 18(3), 586–606. <https://doi.org/10.37093/ijsi.1661123>

* Bu çalışma Doç. Dr. Ayberk ŞEKER danışmanlığında Mustafa Canfer KILIÇ tarafından hazırlanan ve 27/06/2024 tarihinde savunulan "Yönetişim Göstergelerinin Uluslararası Ticaret Üzerindeki Etkileri: G-20 Ülkelerinden Kanıtlar" başlıklı yüksek lisans tezinden yararlanarak hazırlanmıştır.

** YI öğrencisi., Bursa Teknik Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik ABD, Bursa, Türkiye.
E-posta: mustafacanferkili@btu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0301-4988>

*** Doç. Dr., Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi/Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Bursa, Türkiye.
E-posta: ayberk.seker@btu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7750-6286>

Article Information

Received 19 March 2025; Revised 11 July 2025; Accepted 15 September 2025; Available online 31 December 2025

This is an open access article under the [Creative Commons Attribution-NonCommercial Licence](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).
© 2025 The Author. Published by Institute of Social Sciences on behalf of Bursa Uludağ University

The Role of Governance in International Trade: Evidence from G20 Countries

Abstract

International trade volume has increased, highlighting various commercial risks with the acceleration of globalization in the late 20th century. Transparency, political stability, and a strong legal framework are crucial for investors in maintaining a secure trade environment. This study examines the impact of governance indicators on international trade. In this context, governance indicators such as accountability, rule of law, control of corruption, political stability, government effectiveness, and regulatory quality—established by the World Bank—are recognized as key determinants of international trade. Panel data analysis was conducted using data from G20 countries for the period 2002-2022 to test the effects of governance indicators on international trade. The findings reveal that control of corruption and accountability have the most significant positive impact on trade volume. Government effectiveness and regulatory quality also contribute positively to trade expansion. In contrast, political stability and rule of law were found to have no statistically significant effect on trade activity. In conclusion, reducing corruption, strengthening transparent governance mechanisms, and establishing an efficient institutional framework are critical for enhancing international trade volumes. Additionally, aligning trade policies with governance indicators is essential for ensuring long-term economic stability and global competitiveness.

Keywords: International trade, governance, G20 countries, panel data analysis.

JEL Codes: F14, D73, C23.

1. Giriş

20. yüzyılın sonlarında küreselleşme hızla ivme kazanarak uluslararası ekonomik dinamikleri yeniden şekillendirmiş ve sınır ötesi ticaret hacmini attırmıştır. Sanayileşmiş ülkeler üretim kapasitelerini genişlettikçe daha geniş pazarlara erişim zorunluluğu yoğunlaşmış ve karmaşık uluslararası ticaret ağlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Ancak küresel ticaret, ekonomik istikrarsızlık, düzenleyici tutarsızlıklar, politik belirsizlikler ve yönetimle ilgili zorluklar dahil olmak üzere doğası gereği çok sayıda riski içermektedir. Uluslararası ticari faaliyetlerde bulunan yatırımcılar ve işletmeler, sürdürülebilir ticari operasyonlarını sağlamak ve finansal kayıpları önlemek için bu riskleri ortaya koyması ve yönetmesi gerekmektedir (Çitil, 2022, s. 324). Bu doğrultuda, ticaret ile ilgili riskleri değerlendirmek ve azaltmak için çeşitli çalışmalar ve çerçeveler geliştirilmiştir. Dünya Bankası'nın yönetim göstergeleri bu alanda temel bir araç olarak ortaya çıkmıştır.

Geleneksel idari işlevlerden farklı olarak yönetim, toplumsal beklentiler ve ekonomik ihtiyaçlarla uyumlu düzenleyici çerçeveleri ve kurumsal mekanizmaları kapsamaktadır (García-Salmones, 2009, s. 168). Yönetim göstergeleri, bir ülkenin kalkınma durumunu ve ticaret ile ilgili risklere maruz kalmasını değerlendirmek için temel ölçütler olarak hizmet etmektedir. Birçok uluslararası kuruluş yönetim ile ilgili değerlendirmelere katkıda bulunurken, Dünya Bankası bu kavramın öncülüğünü yapmış ve yaygın olarak tanınan yönetim göstergeleri oluşturmuştur. Bu çalışma, uluslararası ticareti etkileyen ekonomik ve kurumsal koşulları değerlendirmedeki temel rolleri göz önünde bulundurulduğunda, öncelikle Dünya Bankası'nın yönetim göstergelerine odaklanmaktadır.

Dünya Bankası yönetim göstergelerini altı temel boyuta ayırmaktadır. Hesap verebilirlik, kurumların paydaşların endişelerini ele almadaki şeffaflığını ve güvenilirliğini yansıtmakta ve böylece ticaret ortamlarında tutarlılık ve güveni teşvik etmektedir (Huque & Jongruck, 2018). Siyasi istikrar ve şiddetin olmaması, istikrarsızlık, terörizm ve iç karışıklıkların ticaret akışlarını

önemli ölçüde engellediği için güvenli bir ticari ortamın sürdürülmesi için çok önemlidir. Hükümet etkinliği, kamu kurumlarının verimliliğini değerlendirerek, ticaret yeteneklerini artıran özerk, bürokratik olarak sağlam ve duyarlı karar alma süreçlerine olan ihtiyacı vurgulamaktadır. Düzenleyici kalite, piyasa dinamiklerini ve özel sektör katılımını etkileyen ticaret politikalarının, yatırım teşviklerinin ve ekonomik düzenlemelerin etkinliğini değerlendirmektedir. Hukukun üstünlüğü, bir ülkenin yasal çerçeveleri ne ölçüde koruduğunu ve adil ve öngörülebilir bir iş ortamı sağladığını ölçmektedir. Yasal kurumların bütünlüğü, suç oranları ve kolluk kuvvetlerinin etkinliği, yatırımcıları çekmede ve ticaret büyümesini teşvik etmede kritik bileşenlerdir. Son olarak yolsuzluğun kontrolü, hükümetlerin rüşveti, kayırmacılığı ve siyasi suistimali azaltmadaki şeffaflığını ve hesap verebilirliğini incelemekte ve ticaret ortaklıklarına olan güveni güçlendirmektedir. Bu altı gösterge toplu olarak, yönetim yapılarının ve bunların küresel ticaret için etkilerinin kapsamlı bir değerlendirmesini sağlamaktadır.

Uluslararası ticaret hacminin artması ile beraber, ekonomik göstergelerin yanında kurumsal yapıların ve yönetim kalitesinin de ülkelerin uluslararası ticaret performanslarını belirlemede önem arz ettiği gözlemlenmektedir. Sürdürülebilir ticaret, yalnızca üretim ve talep koşulları doğrultusunda değil, aynı zamanda ülkelerin şeffaflık düzeyi, hukuki güvenliği ve yönetsel istikrarıyla gerçekleştirilebilmektedir. Bu çalışma ile uluslararası ticaret literatüründe gerekli önemin atfedilmediği yönetim boyutu analitik olarak incelenerek, uluslararası ticaretin arkasında yer alan kurumsal dinamiklerin ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, yönetim göstergelerinin G20 ülkelerinin ticaret hacimleri üzerindeki etkilerinin ampirik olarak analiz edilmesi, politika yapıcılar için yönetim temelli stratejik planlamalara katkı sunacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde yönetim ve uluslararası ticaret arasındaki ilişki incelenecektir. Ardından, yönetim ve uluslararası ticaret hakkındaki mevcut literatürün ayrıntılı bir incelemesi sunulmaktadır. Sonraki bölümde, yönetim göstergelerinin uluslararası ticaret üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla araştırma modelleri oluşturulacak ve panel veri analizi gerçekleştirilmiştir. Böylelikle, yönetim göstergelerinin uluslararası ticaret üzerindeki rolü hakkında ampirik kanıtların sağlanması amaçlanmaktadır. Son olarak, çalışmanın bulguları doğrultusunda politika önerileri geliştirilerek sonuçların genel bir değerlendirmesi sunulmaktadır. Bu doğrultuda, gerçekleştirilen çalışma ile yönetim dinamiklerini uluslararası ticaret analizlerine entegre ederek, küresel pazarda sürdürülebilir ekonomik kalkınma ve kurumsal dayanıklılık konusundaki daha geniş söyleme katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

2. Yönetişim Göstergeleri ve Uluslararası Ticaret İlişkisi

Yönetişim, giderek daha fazla birbirine bağlı hale gelen küresel ekonomide ekonomik kalkınmanın, düzenleyici istikrarın ve kurumsal verimliliğin temel belirleyicisi haline gelmiştir. Yönetişim yapılarının etkinliği, ticaret politikalarını şekillendirmede, yatırım güvenliğini teşvik etmede ve uzun vadeli ekonomik sürdürülebilirliği sağlamada önemli bir rol oynamaktadır (World Bank, 2021). Uluslararası ticaret, siyasi istikrarsızlık, yasal belirsizlikler ve kurumsal verimsizlikler gibi çeşitli riskler içerdiğinden, ticaret engellerini en aza indirmek ve adil pazar erişimini teşvik etmek için yönetim mekanizmaları esastır (North, 1990). Kurumların ve politika çerçevelerinin kalitesini değerlendirmek için geliştirilen yönetim göstergeleri, bir ülkenin ticari rekabet gücünü değerlendirmek için kritik araçlar haline gelmiştir.

Yönetişim, kurumsal şeffaflık, politika tutarlılığı ve ekonomik istikrar üzerindeki etkisiyle uluslararası ticareti etkilemektedir (Rodrik, 2000). Doğru yapılandırılmış yönetim süreçlerine sahip olan ülkeler, uluslararası ticaret ile ilgili işlem maliyetlerini azaltarak ticaret hacimlerini arttırmakta ve doğrudan yabancı yatırım yapılması için uygun koşulları sağlamaktadır (Acemoglu & Robinson, 2012). Buna karşılık, yolsuzluk, düzenleyici yetersizlikler ve siyasi istikrarsızlıkla karakterize edilen zayıf yönetim, yatırımı caydırmakta ve ticaret akışlarını bozmaktadır (Kaufmann vd., 2011).

Dünya Bankası'nın yönetim göstergeleri, bir ülkenin kurumsal kalitesini değerlendirmek için kapsamlı bir çerçeve sağlamaktadır. Altı kategoriye ayrılan bu göstergeler, ticaretle ilgili yönetim yapılarını değerlendirmek için kıstas görevi görmektedir (World Bank, 2021). Hesap verebilirlik, karar alma süreçlerinde şeffaflık ve paydaş endişelerine yanıt verme, ticaret ortamlarına olan güveni artırmaktadır (OECD, 2019). Siyasi istikrar ve şiddetin olmaması, tutarlı ticaret politikalarının sağlanması ve yabancı yatırımların korunması için güvenli bir siyasi iklim hayati önem taşımaktadır (Rodrik, 2000). Hükümet etkinliği, kamu kurumlarının verimliliğine odaklanarak bürokratik gecikmeleri azaltmakta, düzenleyici uyumluluğu iyileştirmekte ve ticaretin kolaylaştırılmasında artış sağlamaktadır (Djankov vd., 2006). Düzenleyici kalite, iyi yapılandırılmış ticaret politikaları vasıtasıyla öngörülebilir bir iş ortamı yaratmakta ve özel sektör büyümesini teşvik etmektedir (World Bank, 2021). Hukukun üstünlüğü ile güçlü bir yasal çerçeve aracılığıyla ticari işlemlerde sözleşmelerin doğru bir şekilde uygulanmasını, mülkiyet haklarının korunmasını ve adil uyuşmazlık çözümünü sağlamaktadır (North, 1990). Yolsuzluğun kontrolü ise şeffaf yönetim anlayışıyla yasadışı finansal faaliyetleri en aza indirmekte, işletme maliyetlerini düşürmekte ve yatırımcı güvenliğini artırmaktadır (Kaufmann vd., 2011).

Yüksek yönetim düzeylerine sahip ülkeler, daha fazla ticaret açıklığı, daha düşük tarife engelleri ve küresel değer zincirlerine daha fazla katılım gösterme eğilimindedir (Dollar & Kraay, 2003). Bu durum, ülkelerin yönetim kalitesi ile uluslararası ticaret performansı arasındaki pozitif ilişkiyi doğrulamaktadır. Özellikle gelişmekte olan ekonomilerde yönetim eksiklikleri ve belirsizliği, düzenleyici uyumluluk maliyetleri ile sözleşmesel riskleri artırarak ticaret genişlemesine engel teşkil etmektedir (Hall & Jones, 1999).

Kaufmann vd. (2011), güçlü yönetim kurumlarına sahip ülkelerin daha yüksek ticaret çeşitliliğine ve ekonomik dayanıklılığa sahip olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Anderson ve Marcouiller (2002), hukukun üstünlüğün zayıflığının ve yüksek yolsuzluk seviyelerinin ticaret maliyetlerini önemli ölçüde artırdığını ve yabancı firmaların pazara girmesini engellediğini vurgulamaktadır. Güçlü yönetim mekanizmalarının varlığı, tarife ve tarife dışı engelleri azaltmakta ve ticaret politikalarının öngörülebilirliğini artırarak daha yüksek yabancı yatırım girişine katkıda bulunmaktadır (Acemoglu & Robinson, 2012).

Kapsayıcı ve sürdürülebilir uluslararası ticareti teşvik etmek için yönetim çerçevelerini güçlendirmek önem arz etmektedir. Bu doğrultuda ülkelerin birtakım önlemler alması gerekmektedir. Ülkeler ilk olarak kurumsal kapasiteyi geliştirmelidir. Verimli düzenleyici kurumlar oluşturmak ve politika koordinasyon mekanizmalarını iyileştirmek ticari reformları kolaylaştırabilmektedir (OECD, 2019). Bununla birlikte yolsuzluk ve bürokratik verimsizliklerin azaltılması gerekmektedir. Yolsuzlukla mücadele kurumlarının güçlendirilmesi ve gümrük prosedürlerinin basitleştirilmesi işlem maliyetlerini düşürmekte ve pazar erişimini

iyileştirmektedir (Kaufmann vd., 2011). Buna ek olarak ulusal düzenlemelerin uluslararası ticaret standartlarıyla uyumlu hale getirilmesi, sürdürülebilir uluslararası ticaret için hayatidir. Ticaret politikalarını küresel çerçevelerle uyumlu hale getirilmesi, uluslararası uygulamalara entegrasyonu sağlamaktadır (Rodrik, 2000). Ayrıca ülkelerin dijital yönetim çözümlerinden yararlanması da önem arz etmektedir. Ticareti kolaylaştırma hususunda dijital araçların uygulanması şeffaflığı artırmakta, idari yükleri azaltmakta ve uluslararası ticaret lojistiğine ilişkin verimliliğini iyileştirmektedir (Djankov vd., 2006). Böylelikle doğru ve güvenilir bir yönetim, kurumsal şeffaflığı, düzenleyici verimliliği ve ekonomik istikrarı etkileyerek uluslararası ticaret dinamiklerini şekillendirmede temel bir rol oynamaktadır. Güçlü yönetim çerçevelerine sahip ülkeler uluslararası ticaret hacimlerini arttırmakta, daha yüksek düzeyde yatırımları ülkelerine çekmekte ve gelişmiş ekonomik rekabet gücünden yararlanmaktadır.

3. Literatür Taraması

Yönetişim göstergeleri, ekonomik istikrarı, kurumsal şeffaflığı ve düzenleyici kaliteyi etkileyerek uluslararası ticaret dinamiklerini şekillendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Etkili yönetim, ticaret verimliliğini artırmakta, doğrudan yabancı yatırımları kolaylaştırmakta ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi teşvik etmektedir. Bu bölümde, yönetim ve uluslararası ticaret hakkındaki literatürü inceleyerek, yönetim göstergeleri ile uluslararası ticaret performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen temel çalışmalara vurgu yapılmaktadır.

Uluslararası Para Fonu (IMF), ekonomik istikrar ve sürdürülebilir kalkınma için iyi yönetişimin önemini vurgulamaktadır. Şeffaflık, hesap verebilirlik, etkin kamu hizmeti sunumu ve yolsuzlukla mücadele önlemleri, IMF'nin yönetim çerçevesinin temel bileşenleri olarak karşımıza çıkmaktadır (IMF, 1997). Bu ilkeleri etkili bir şekilde uygulayan ülkeler, gelişmiş ekonomik dayanıklılığa ve daha yüksek yatırımcı güvenine sahiptir. Benzer şekilde, Acemoğlu ve Robinson (2010), iyi tasarlanmış ve işlevsel kurumların uzun vadeli ekonomik büyüme için gerekli olduğunu savunmaktadır. Kapsayıcı ve demokratik kurumların yeniliği teşvik ettiğini, sömürücü kurumların ise ekonomik durgunluğa ve verimsizliğe yol açtığını vurgulamışlardır.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), işletmelerin şeffaflığı sağlama, hissedar haklarını koruma ve etik kurumsal uygulamaları sürdürme konusunda rehberlik eden kurumsal yönetim ilkelerini belirlemiştir (OECD, 2004). Bu ilkeler sermaye piyasası verimliliğini artırmakta ve yatırımcı güvenini besleyerek ekonomik istikrara katkıda bulunmaktadır. Buna paralel olarak Palabıyık (2004), katılımı, şeffaflığı ve hesap verebilirliği önceliklendiren yönetim mekanizmalarının kurumsal karar almayı iyileştirdiğini ve uluslararası ticareti kolaylaştırdığını savunmaktadır. Bununla birlikte Özer (2006), yönetim uygulamalarının hem kamu hem de özel sektörde kurumsal performansı nasıl artırdığını ve yönetim kalitesi ile ekonomik verimlilik arasındaki bağı nasıl güçlendirdiğini incelemektedir.

Küresel tedarik zincirlerinin artan karmaşıklığı daha güçlü yönetim çerçevelerini gerekli kılmıştır. Çiçek ve Bay (2007), küresel tedarik zinciri yönetiminin düzenleyici tutarlılığa ve ticaret kolaylaştırma politikalarına bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Verimli yönetim yapıları tedarik zinciri duyarlılığını ve rekabet gücünü iyileştirmektedir. Benzer şekilde, Aydemir ve Kaya (2007), küreselleşmenin yönetim ihtiyaçlarını nasıl yeniden şekillendirdiğini araştırarak, düzenleyici çerçevelerin piyasa istikrarını sağlamadaki rolünü vurgulamaktadır.

Kurumsal kalite, yönetim etkinliğinin temel belirleyicisidir. Sobacı (2007), katılımcı karar alma ve kurumsal şeffaflığın önemini vurgulayarak Türkiye'deki yönetim modellerini tartışmaktadır. Kaufmann vd. (2011), hükümet etkinliği, düzenleyici kalite ve hukukun üstünlüğü gibi temel boyutlarını ele alarak küresel çapta Yönetişim Göstergelerini (WGI) analiz etmektedir. Bu göstergeler, yönetim verimliliği ve yönetişimin uluslararası ticaret üzerindeki etkisini değerlendirmek için kapsamlı bir çerçeve sağlamaktadır.

Yönetim yapıları çok taraflı ticaret örgütlerinde de önemli bir rol oynamaktadır. Lang ve Scott (2009), Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) yönetim mekanizmalarını analiz ederek karar alma süreçlerini ve düzenleyici çerçevelerini incelemektedir. DTÖ içindeki yönetişimin karmaşık ancak ticaret istikrarını korumak ve anlaşmazlıkları çözmek için elzem olduğunu savunmaktadırlar. Benzer şekilde Yeşil (2010), uluslararası ticaret hacmini arttıran küresel ekonomik entegrasyonu kolaylaştırmada yönetişimin rolünü tartışmakta ve uyarlanabilir düzenleyici mekanizmalara olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Yolsuzluk, etkili yönetim ve ticaret verimliliği için önemli bir engel olmaya devam etmektedir. Erkal vd. (2015), siyasi istikrarsızlık ve yolsuzluk üzerine panel veri analizi gerçekleştirmiş ve zayıf yönetişimin yolsuzluğu daha da kötüleştirdiği ve ticaret performansını azalttığı sonucuna varmıştır. Benzer şekilde, Durgun ve Aydın (2019), yönetim ve yolsuzluk arasındaki ilişkiyi araştırmış ve güçlü yönetim çerçevelerinin yasadışı finansal faaliyetleri en aza indirdiğini ve ekonomik şeffaflığı artırdığını göstermiştir.

Yönetim göstergeleri uluslararası ticaret ile doğrudan yabancı yatırımları da önemli ölçüde etkilemektedir. Bekteş (2019), Avrupa Birliği ülkelerinde yönetim kalitesinin doğrudan yabancı yatırım üzerindeki etkisini inceleyerek güçlü düzenleyici kurumların daha yüksek düzeyde yabancı yatırım çektiği sonucuna varmıştır. Benzer şekilde, Özdemir ve İmamoğlu (2021), G20 ülkelerinde yönetim göstergeleri ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmış ve düzenleyici kalite, hükümet etkinliği ve ekonomik performans arasında nedensel bir bağlantı tespit etmiştir.

Dijital ticaretin yükselişi ile yeni yönetim zorlukları da ortaya çıkmıştır. Şahin (2021), dijital yönetişimin e-ticaret üzerindeki etkisini araştırmış ve düzenleyici tutarsızlıkların sınır ötesi ticareti nasıl etkilediğini ortaya koymaya çalışmıştır. Dijital yönetim çerçevelerinin, düzenleyici verimliliği ve pazar erişilebilirliğini sağlamak için ortaya çıkan ticaret modellerine uyum sağlaması gerektiği belirtilmiştir.

Yönetişim, gelişmekte olan piyasalarda kritik bir faktör olmaya devam etmektedir. Efeoğlu (2022), demokrasinin yönetim kalitesindeki rolünü inceleyerek demokratik kurumların ekonomik istikrarı ve ticaret performansını artırdığı sonucuna varmıştır. Benzer şekilde, Kümperli (2022), Avrupa Birliği ve Türkiye'deki yönetim yapılarını analiz ederek iyi yönetim uygulamalarının ekonomik dayanıklılığa katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur.

Doğu Afrika Topluluğu (EAC) ve Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (WAEMU) üye ülkelerinde ekonomik büyüme üzerinde ticaret açıklığı ve yönetişimin rollerini inceleyen İbrahim ve Abdulmalik (2023), yönetim göstergelerinin EAC örnekleminde önemsiz bir etkiye sahipken, WAEMU örnekleminde ekonomik büyümeyi ve uluslararası ticareti desteklediğini tespit etmiştir.

ASEAN-6 bölgesinde kurumsal kalitenin, hükümet etkinliği ve düzenleyici kalite, doğrudan yabancı yatırım ve ülke büyüklüğünün ticaret açıklığı üzerindeki rolünü analiz etmeyi amaçlayan Wijaya vd. (2023), hükümet etkinliğinin ticaret açıklığı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Tanzanya'nın yönetim kalitesi ile Doğu Akdeniz Ekonomik Topluluğu (EAC) üyelerine yaptığı ihracat performansı arasındaki ilişkiyi analiz eden Shio vd. (2025), siyasi istikrar ve düzenleyici kalitenin Tanzanya'nın ihracat performansını olumlu etkilediğini belirlemiştir. Elde edilen bulgular, Tanzanya'nın siyasi istikrar ve düzenleyici kalitesinde bir iyileşme anlamına gelmekte ve Doğu Akdeniz Ekonomik Topluluğu (EAC) üye ülkelerine yaptığı ihracatı önemli ölçüde iyileştirmektedir. Bu doğrultuda, politika yapıcılar, Tanzanya'nın ihracat hacmi büyümesinde somut sonuçlar sağlamak amacıyla istikrarlı ve öngörülebilir bir siyasi sistem sağlamalı ve bürokratik prosedürleri kolaylaştırmalıdır.

Literatürde gerçekleştirilen çalışmalar, uluslararası ticareti şekillendirmede yönetişimin temel rolünü vurgulamaktadır. Güçlü yönetim çerçeveleri ekonomik istikrarı teşvik etmekte, ticaret verimliliğini arttırmakta ve yabancı yatırımı çekmektedir. Yönetişimi güçlendirmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı küresel ticareti teşvik etmek için elzem olmaya devam etmektedir. Bu doğrultuda, gerçekleştirilen çalışma ile G20 ülkelerinde yönetim göstergelerinin uluslararası ticaret üzerindeki etkilerinin ekonometrik analizi vasıtasıyla ampirik kanıtlar ortaya koyulmaya çalışılmış ve böylelikle literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

4. Veri Seti ve Metodoloji

Çalışma kapsamında, yönetim göstergelerinin G20 ülkelerinin uluslararası ticaret hacmi üzerindeki etkisi ekonometrik analizlerle incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmada modele dahil edilen G20 ülkelere ait 2002-2022 dönemini kapsayan veriler kullanılmıştır (Ek 1). Araştırma modelinde, G20 ülkelerinin toplam uluslararası ticaret hacmi bağımlı değişken olarak belirlenmiştir. Kontrol değişkenleri olarak ekonomik kapasite ve yatırım dinamiklerini yansıtan kişi başına düşen gelir ve brüt sabit sermaye oluşumu modele eklenmiştir. G20 ülkelere ait yönetim göstergeleri, uluslararası ticaret faaliyetleri üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla açıklayıcı değişken olarak analizlere dahil edilmiştir. G20 ülkelerinin uluslararası ticaret hacimleri, kişi başına düşen gelir, brüt sabit sermaye oluşumu ve yönetim göstergelerine ait veriler Dünya Bankası veri tabanından elde edilmiştir.

Araştırma modelinde yer alan değişkenler aşağıdaki gibidir:

$\ln(Ticaret)_{G20}$: G-20 ülkelerinin uluslararası ticaret hacimlerinin doğal logaritması (\$, Sabit Fiyatlar 2015)

$\ln(KBGelir)_{G20}$: G-20 ülkelerinin kişi başına gelirlerinin doğal logaritması (\$, Sabit Fiyatlar 2015)

$\ln(Sermaye)_{G20}$: G-20 ülkelerinin gayrisafi brüt sermaye oluşumunun doğal logaritması (\$, Sabit Fiyatlar 2015)

VA_{G20} : G-20 ülkelerinde hesap verebilirlik

PV_{G20} : G-20 ülkelerinde siyasi istikrar ve şiddetsizlik

GE_{G20} : G-20 ülkelerinde kurumların efektifliği

RQ_{G20} : G-20 ülkelerinde düzenlemelerin kalitesi

RL_{G20} : G-20 ülkelerinde hukukun üstünlüğü

CC_{G20} : G-20 ülkelerinde yolsuzluğun kontrolü

Analize dahil edilen değişkenler vasıtasıyla G20 ülkelerinde yönetim göstergelerinin uluslararası ticaret üzerindeki etkilerini tespit etmek için ortaya konulan modeller aşağıda yer almaktadır (1, 2, 3, 4, 5, 6):

$$\ln(Ticaret)_{G20\ it} = \beta_0 + \beta_1 \ln(KBGelir)_{G20\ it} + \beta_2 \ln(Sermaye)_{G20\ it} + \beta_3 VA_{G20\ it} + \varepsilon \quad (1)$$

$$\ln(Ticaret)_{G20\ it} = \beta_0 + \beta_1 \ln(KBGelir)_{G20\ it} + \beta_2 \ln(Sermaye)_{G20\ it} + \beta_3 PV_{G20\ it} + \varepsilon \quad (2)$$

$$\ln(Ticaret)_{G20\ it} = \beta_0 + \beta_1 \ln(KBGelir)_{G20\ it} + \beta_2 \ln(Sermaye)_{G20\ it} + \beta_3 GE_{G20\ it} + \varepsilon \quad (3)$$

$$\ln(Ticaret)_{G20\ it} = \beta_0 + \beta_1 \ln(KBGelir)_{G20\ it} + \beta_2 \ln(Sermaye)_{G20\ it} + \beta_3 RQ_{G20\ it} + \varepsilon \quad (4)$$

$$\ln(Ticaret)_{G20\ it} = \beta_0 + \beta_1 \ln(KBGelir)_{G20\ it} + \beta_2 \ln(Sermaye)_{G20\ it} + \beta_3 RL_{G20\ it} + \varepsilon \quad (5)$$

$$\ln(Ticaret)_{G20\ it} = \beta_0 + \beta_1 \ln(KBGelir)_{G20\ it} + \beta_2 \ln(Sermaye)_{G20\ it} + \beta_3 CC_{G20\ it} + \varepsilon \quad (6)$$

Panel veri analizlerinde yer alan birimler arasında yatay kesit bağımlılığı ve değişkenlerin homojenliğinin tespiti tutarlı sonuçlar almak için uygulanması gereken tahmincinin belirlenmesi için önem arz etmektedir. Küreselleşme süreciyle birlikte ülkeler arasında ekonomik entegrasyon düzeylerinin artması nedeniyle, yatay kesit bağımlılık ve homojenlik testlerinin sonuçları dikkate alınarak analizlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda değişkenlerde ve araştırma modellerinde yatay kesit bağımlılığının varlığı Breusch-Pagan LM testi (Breusch & Pagan, 1980) (7), Pesaran CD testi (Pesaran, 2021) (8) ve Pesaran ölçekli LM testi (Pesaran, 2021) (9) vasıtasıyla test edilmiştir. Pesaran ve Yamagata'nın (2008) (10, 11) tarafından ortaya koyulan analizler vasıtasıyla da değişkenlerin homojenlikleri test edilmiştir:

$$LM = T \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N P_{ij}^2 \sim \chi^2_{\frac{N(N-1)}{2}} \quad (7)$$

$$CD = \sqrt{\frac{2T}{N(N-1)}} \left(\sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N P_{ij} \right) \sim N(0,1) \quad (8)$$

$$CD_{LM} = \sqrt{\frac{1}{N(N-1)}} \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N P_{ij} (T \rho_{ij}^2 - 1) \sim N(0,1) \quad (9)$$

$$\tilde{\Delta} = \sqrt{N} \frac{N^{-1} \tilde{S} - k}{\sqrt{2k}} \quad (10)$$

$$\tilde{\Delta}_{adj} = \frac{\sqrt{N} N^{-1} \tilde{S} - k}{\sqrt{\text{Var}(T, k)}} \quad (11)$$

Değişken ve modellerin yatay kesit bağımlılığı ve homojenliği test edildikten sonra, durağanlık analizleri için birinci kuşak birim kök testleri arasından Im vd. (2003) (12, 13) ve Levin vd. (2002) (14) tarafından geliştirilen birim kök testlerine başvurulurken, yatay kesit bağımlılığını

dikkate alan ikinci kuşak birim kök testlerinden ise Pesaran (2007) (15, 16) tarafından ortaya koyulan birim kök testi gerçekleştirilecektir. Birim kök testleri için kullanılan modeller aşağıdaki gibidir:

$$\Delta y_{it} = \alpha y_{it-1} + \sum_{j=1}^{\rho_i} \beta_{ij} \Delta y_{i,t-j} + X'_{it} \delta + \varepsilon_{it} \quad (12)$$

$$\Gamma_{\bar{t}} = \frac{\sqrt{N}\{\bar{t}_{NT} - E(t_T | \rho_i = 0)\}}{\sqrt{\text{Var}(t_T | \rho_i = 0)}} \quad (13)$$

$$\Delta y_{i,t} = \gamma_t + \theta_t + \delta_t t + \rho_i y_{i,t-1} + \sum \gamma_y \Delta y_{t-i} + u_{i,t} \quad (14)$$

$$y_{it} = (1 - \varphi) \mu_i + \varphi_i y_{i,t-1} + u_{it} \quad (15)$$

$$CIPS = N^{-1} \sum_{i=1}^N CADF_i \quad (16)$$

Modelde yer alan değişkenler arasındaki katsayı tahmini, gerçekleştirilen varsayım testleri neticesince Driscoll ve Kraay (1998) tarafından önerilen dirençli tahminci vasıtasıyla tahmin edilmiştir. Analizlerde kullanılan tahmin modelleri aşağıda yer almaktadır:

$$Y_{it} = \beta X_{it} + u_{it} \quad (17)$$

$$\hat{\beta} = (X'X)^{-1} X'Y \quad (18)$$

$$V(\hat{\beta}) = (X'X)^{-1} \hat{S}_T (X'X)^{-1} \quad (19)$$

$$\hat{S}_T = \hat{\Omega}_0 + \sum_{j=1}^{m(T)} w(j, m) [\hat{\Omega}_j \hat{\Omega}'_j] \quad (20)$$

$$\hat{\Omega}_j = \sum_{t=j+1}^T h_t(\hat{\beta}) h_{t-j}(\hat{\beta})' \quad (21)$$

$$h_{it}(\hat{\beta}) = X_{it} \hat{u}_{it} = X_{it} (Y_{it} - X'_{it} \hat{\beta}) \quad (22)$$

Değişkenlere ilişkin katsayı tahminleri gerçekleştirildikten sonra, Dumitrescu ve Hurlin (2012) (23) tarafından ortaya koyulan model doğrultusunda değişkenler arasındaki nedensellik ilişkileri test edilmiştir:

$$Y_{i,t} = \alpha_i + \sum_{k=1}^k Y_i^{(k)} Y_{i,t-k} + \sum_{k=1}^k \beta_i^{(k)} X_{i,t-k} + e_{i,t} \quad (23)$$

5. Ampirik Bulgular

Çalışmanın ilk adımı olarak, analize dahil edilen değişkenler için tanımlayıcı istatistikler değerlendirilecektir. Çalışmada kullanılan veri seti, araştırma modellerinde temel değişkenler olarak hizmet eden G20 ülkeleri için uluslararası ticaret hacmi, kişi başına düşen gelir, brüt sermaye oluşumu ve yönetim göstergelerini kapsayan 399 gözlemden oluşmaktadır.

Tablo 1

Tanımlayıcı İstatistikler

	$\ln(Ticaret)_{G20}$	$\ln(KBGelir)_{G20}$	$\ln(Sermaye)_{G20}$	VA_{G20}	PV_{G20}	GE_{G20}	RQ_{G20}	RL_{G20}	CC_{G20}
Ortalama	27.3782	10.141	0.236	0.421	-0.013	0.644	0.591	0.489	0.453
Medyan	27.474	10.493	0.222	0.641	0.007	0.399	0.446	0.144	0.168
Maksimum	29.571	11.076	0.445	1.669	1.262	1.985	1.923	1.919	2.062
Minimum	24.432	7.901	0.119	-1.907	-2.095	-0.695	-1.142	-1.195	-1.141
S. Sapma	1.006	0.715	0.063	0.959	0.734	0.786	0.822	0.934	0.982
Çarpıklık	-0.155	-1.011	1.163	-1.001	-0.229	0.162	0.034	0.109	0.251
Basıklık	2.667	3.245	4.427	2.989	2.193	1.453	1.633	1.445	1.586
Jarque-Bera	3.452	68.845	123.721	66.647	14.337	41.517	31.127	40.994	37.408
Olasılık	0.178	0.000	0.000	0.000	0.001	0.000	0.000	0.000	0.000
Gözlem	399	399	399	399	399	399	399	399	399

Tablo 1'de sunulduğu üzere, G20 ülkelerindeki brüt sermaye oluşumu, kurumların efektifliği, düzenleyici kalite, hukukun üstünlüğü ve yolsuzluğun kontrolü serilerinin çarpıklık değerleri sıfırdan büyük olduğundan sola çarpık dağılımlar sergilediği görülmektedir. Aksine, uluslararası ticaret hacmi, kişi başına düşen gelir, hesap verebilirlik ve siyasi istikrar ve şiddetsizlik serilerinin çarpıklık değerleri sıfırdan küçük olduğundan sağa çarpıktır. Buna ek olarak, sıfırı aşan basıklık değerleri modele dahil edilen değişkenlerin dağılımlarının sivri bir yapıda olduğunu ve normal dağılıma göre daha keskin bir tepe noktası olduğunu göstermektedir.

Tablo 2

Yatay Kesit Bağımlılığı ve Homojenlik Testi Sonuçları

Değişken	CD-Test	Olasılık
$\ln(Ticaret)_{G20}$	57.207***	0.000
$\ln(KBGelir)_{G20}$	42.01***	0.000
$\ln(Sermaye)_{G20}$	5.913***	0.000
VA_{G20}	7.6***	0.000
PV_{G20}	3.342***	0.001
GE_{G20}	5.583***	0.000
RQ_{G20}	5.488***	0.000
RL_{G20}	2.827***	0.001
CC_{G20}	6.418***	0.000

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerini ifade etmektedir.

Ülkeler arasındaki ekonomik etkileşimin yoğunlaşması nedeniyle değişkenlerin yatay kesit bağımlılık testi ve homojenlik testinin gerçekleştirilmesi elzemdir. Bu kapsamda öncelikle değişkenlere ilişkin yatay kesit bağımlılık durumu Pesaran (2004, 2007) tarafından ortaya koyulan test vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Tablo 2'de yer alan sonuçlara göre, tüm değişkenlerin yatay kesit bağımlılığa sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3*Yatay Kesit Bağımlılığı ve Homojenlik Testi Sonuçları*

Test	Model (1)	Model (2)	Model (3)	Model (4)	Model (5)	Model (6)
CD _{BP}	1906.05***	2017.31***	2209.48***	2101.68***	2256.51***	2093.95***
CD _{LM}	93.821***	99.837***	110.229***	104.399***	112.771***	103.981***
CD	37.978***	39.374***	43.241***	40.854***	44.501***	41.919***
$\hat{\Delta}$	17.769***	16.108***	15.685***	17.491***	18.613***	15.909***
$\hat{\Delta}_{adj}$	20.357***	18.454***	17.969***	20.038***	21.324***	18.226***

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerini ifade etmektedir.

Modellere ilişkin yatay kesit bağımlılık ise Breusch-Pagan LM testi (Breusch ve Pagan, 1980), Pesaran ölçekli LM testi (Pesaran, 2021) ve Pesaran CD testi (Pesaran, 2021) testleri vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Tablo 3'te bulunan sonuçlar, modelde yer alan ülkeler arasında yatay kesit bağımlılığının bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca Pesaran ve Yamagata (2008) tarafından ortaya koyulan homojenlik testi sonuçlarına göre, modellerde homojenliğin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu noktada, modellerde ülkelere özgü etkilerin var olduğu görülmektedir.

Panel veri analizlerinin güvenilirliğini sağlamak için ilk olarak değişkenlerin durağanlığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Değişkenler durağan olmayan bir yapı sergiliyorsa, sahte regresyonun varlığı modelin geçerliliğini tehlikeye atabilmekte ve yanıltıcı çıkarımlara yol açabilmektedir. Bu durumu test etmek için değişkenlerin durağanlıklarını belirlemek üzere öncelikle panel birim kök testleri yürütülecektir. Bunu takiben, yönetim göstergelerinin G20 ülkelerinin uluslararası ticaret hacimleri üzerindeki etkileri ekonometrik analizler vasıtasıyla incelenecektir.

Tablo 4*Birinci ve İkinci Kuşak Panel Birim Kök Test Sonuçları*

Değişkenler	Düzey					
	Birinci Kuşak Birim Kök Testi				İkinci Kuşak Birim Kök Testi	
	Im, Pesaran & Shin		Levin, Lin & Chu		PESCADF	
	Sabit	Sabit+Trend	Sabit	Sabit+Trend	Sabit	Sabit+Trend
$\ln(Ticaret)_{G20}$	-5.821***	-3.008***	-8.202***	-5.523***	-2.276***	-2.695**
$\ln(KBGelir)_{G20}$	-3.284***	-1.645**	-6.658***	-3.597***	-5.442***	-2.799***
$\ln(Sermaye)_{G20}$	-2.056**	-3.561***	-2.376***	-3.196***	-2.225***	-2.747**
VA_{G20}	-3.361***	-3.731***	-3.137***	-3.988***	-2.442***	-2.693**
PV_{G20}	-6.916***	-4.549***	-5.282***	-2.162**	-2.197**	-2.783**
GE_{G20}	-1.893**	-5.054***	-3.474***	-7.702***	-3.048***	-3.121***
RQ_{G20}	-2.238***	-1.839**	-5.008***	-5.459***	-2.701***	-3.102***
RL_{G20}	-2.595***	-5.656***	-4.229***	-6.693***	-2.827***	-2.866***
CC_{G20}	-1.925**	-3.944***	-2.204**	-4.111***	-2.679***	-2.734**

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerini ifade etmektedir.

Birinci kuşak birim kök testleri Im vd. (2003) ve Levin vd. (2002) birim kök testleri ile ikinci kuşak birim kök testlerinden Pesaran (2007) tarafından geliştirilen panel birim kök testlerine ait sonuçlar Tablo 4'te gösterilmektedir. Değişkenlerin yatay kesit bağımlılığına sahip olmaları nedeniyle 2. kuşak panel birim kök testi sonuçları dikkate alınmaktadır. Analiz sonuçlarına göre,

modeldeki değişkenlerin düzey değerlerinde birim köke sahip olmadıkları ve durağan görünüme sahip oldukları ortaya koyulmuştur.

Panel veri analizi yapmak için öncelikle uygun ekonometrik modeli belirlemek esastır. Uygun modelin belirlenme süreci, klasik model, sabit etkiler modeli veya tesadüfi etkiler modelinin istatistiksel testlere dayalı uygulanabilirliğini değerlendirmektedir. Sabit etkiler modelinin klasik modele göre geçerliliğini belirlemek için F-testi kullanılmaktadır (Tatoğlu, 2013: 184). Buna ek olarak, sabit etkiler ve rastgele etkiler modelleri arasında tercih yapabilmek için Hausman testi (Hausman, 1978) kullanılmaktadır.

Tablo 5

F testi ve Hausman Testi Sonuçları

Modeller	F İstatistiği	Olasılık	Ki Kare İst.	Olasılık
Model (5.1)	220.75***	0.000	71.16***	0.000
Model (5.2)	226.79***	0.000	26.55***	0.000
Model (5.3)	222.68 ***	0.000	7.35**	0.041
Model (5.4)	206.84***	0.000	18.84***	0.000
Model (5.5)	206.78***	0.000	81.12***	0.000
Model (5.6)	241.7***	0.000	386.59***	0.000

Not: ***, ** ve * sırası ile %1, %5 ve %10 seviyesinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 5'te F testi ve Hausman testinin sonuçları sunulmaktadır. F testi bulguları, sıfır hipotezinin tüm modellerde reddedildiğini, klasik modelin analizler için uygun olmadığını ve birim etkilerin mevcut olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, Hausman testi sonuçları sıfır hipotezinin reddedildiğini ve sabit etkiler modelinin bu analiz için daha uygun bir seçim olduğunu doğrulamaktadır.

Tablo 6

Zaman Etkisi Test Sonuçları

Modeller	LR İstatistiği	Olasılık
Model (5.1)	0.743	0.743
Model (5.2)	0.757	0.325
Model (5.3)	0.263	0.192
Model (5.4)	0.266	0.195
Model (5.5)	0.149	0.194
Model (5.6)	0.258	0.189

Not: ***, ** ve * sırası ile %1, %5 ve %10 seviyesinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 6'da modelde yer alan değişkenlere ilişkin zaman etkileri sınanmıştır. Gerçekleştirilen analizler sonuçlar zaman etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir. Panel veri analizi, hata teriminin birimler arasında ve birimler içerisinde sabit varyans (homoskedastiklik) sergilediği varsayımına dayanmaktadır. Buna ek olarak, değişkenlerin hata terimlerinin zamansal ve mekânsal korelasyondan bağımsız olduğu varsayılmaktadır (Tatoğlu, 2013, s.197). Analizin tutarlılığını ve güvenilirliğini sağlamak için, herhangi bir sapmanın tutarsız tahminlere yol açabilmesi nedeniyle bu varsayımları test etmek önem arz etmektedir.

Sabit etkiler modelinde heteroskedasiteyi değerlendirmek için Greene (2000) tarafından önerilen Değiştirilmiş Wald testi kullanılmaktadır. Otokorelasyon ise, Bhargava, Franzini ve Narendranathan (1982) tarafından ortaya koyulan Durbin-Watson testi vasıtasıyla incelenmektedir. Ayrıca birim içi korelasyon, Breusch ve Pagan (1980) tarafından geliştirilen Lagrange Çarpanı testi ve Pesaran'ın (2021) birimler arası korelasyon testi kullanılarak test edilmektedir.

Tablo 7

Panel Veri Analizi Varsayım Testleri Sonuçları

	Heteroskedasite	Otokorelasyon		Birimler Arası Korelasyon	
	Değiştirilmiş Wald Testi	Test İstatistiği	Olasılık	Breusch-Pagan LM Testi	Pesaran CD Testi
Model (5.1)	109.72***	0.265 0.559	* < 2	1893.042***	35.504***
Model (5.2)	116.92***	0.254 0.519	* < 2	2020.785***	36.945***
Model (5.3)	226.03***	0.299 0.577	* < 2	1823.681***	35.617***
Model (5.4)	87.79***	0.251 0.544	* < 2	1964.084***	36.466***
Model (5.5)	87.92***	0.252 0.535	* < 2	1960.916***	36.011***
Model (5.6)	297.42***	0.329 0.601	* < 2	1764.903***	35.039***

Not: ***, ** ve * sırası ile %1, %5 ve %10 seviyesinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 7, panel veri modelleri için gerçekleştirilen varsayım testlerinin sonuçlarını göstermektedir. Sabit etkiler modelinde heteroskedasitenin varlığını incelemek için Değiştirilmiş Wald testi (Greene, 2000) uygulanmıştır. Bulgular, araştırma modellerinde sabit varyans sıfır hipotezinin reddedildiğini ve modellerde heteroskedasitenin varlığını doğruladığını göstermektedir.

Sabit etkiler modelinin bir diğer varsayımı, hata terimlerinde otokorelasyonun olmamasıdır. Bunu test etmek için Bhargava vd (1982) tarafından geliştirilen Durbin-Watson testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları, test istatistiklerinin 2'den küçük olması sebebiyle araştırma modellerinde otokorelasyon olmadığını varsayan sıfır hipotezinin reddedildiğini ve önemli düzeyde otokorelasyonun varlığını göstermektedir (Tatoğlu, 2013: 214).

Panel veri analizlerinde bir diğer temel varsayım, araştırma modellerinin hata terimlerinin birbirinden bağımsız olmasıdır. Bunu analiz etmek için Breusch ve Pagan (1980) tarafından geliştirilen Lagrange Çarpanı testi ve Pesaran'ın (2021) birimler arası korelasyon testi uygulanmıştır. Tablo 7'de sunulan sonuçlara göre, birimler arasında korelasyon olmadığını varsayan sıfır hipotezi reddedilmiş ve araştırma modellerinde birimler arası korelasyon varlığı ortaya koyulmuştur.

Panel varsayım testleri, sabit etkiler modellerinde heteroskedasite, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon sorunlarının varlığını ortaya koymuştur. Panel veri analizinde temel

varsayımların sapma meydana geldiğinde, araştırma modellerinden elde edilen sonuçların güvenilirliğini ve tutarlılığını artırmak için dirençli tahmincilerden yararlanılmaktadır.

Panel veri analizinde heteroskedasite, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon varlığında, daha güvenilir ve tutarlı sonuçlar sağlaması nedeniyle Driscoll ve Kraay (1998) tahmincisi kullanılmıştır. Driscoll ve Kraay (1998) modeli analizlerde zaman boyutunun büyük olması halinde, heteroskedasite, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon varlığında tutarlı bir şekilde sağlam tahminler üretilmesine olanak vermektedir (Tatoğlu, 2013, s.265).

Tablo 8

Driscoll ve Kraay Dirençli Tahminci Sonuçları

Bağımlı Değişken: $\ln(Ticaret)_{G20}$						
Bağımsız Değişkenler	Model (1)	Model (2)	Model (3)	Model (4)	Model (5)	Model (6)
$\ln(KBGelir)_{G20}$	1.769***	1.866***	1.978***	1.856***	1.869***	1.886***
$\ln(Sermaye)_{G20}$	2.381**	2.447**	2.449**	2.506**	2.402**	2.953**
VA_{G20}	0.312**	-	-	-	-	-
PV_{G20}	-	0.138	-	-	-	-
GE_{G20}	-	-	0.371***	-	-	-
RQ_{G20}	-	-	-	0.151**	-	-
RL_{G20}	-	-	-	-	0.189	-
CC_{G20}	-	-	-	-	-	0.452***
Sabit	9.001***	7.867***	6.984***	8.054***	7.942***	7.758***
R^2	0.683	0.679	0.699	0.677	0.676	0.709
F İstatistiği	80.23	74.01	90.65	66.37	66.26	153.63
Olasılık	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

Not: ***, ** ve * sırası ile %1, %5 ve %10 seviyesinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Sabit etkiler modelinde heteroskedasite, otokorelasyon ve birimler arası korelasyonu dikkate alan Driscoll ve Kraay dirençli tahmincisinin sonuçları Tablo 8'de sunulmuştur. Bulgular, hesap verebilirlik, kurumsal etkinlik, düzenleyici kalite ve yolsuzluğun kontrolü yönetim göstergelerinin G20 ülkelerinin uluslararası ticaret hacmi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif etkileri olduğunu göstermektedir. Ek olarak, analiz G20 ülkelerindeki kişi başına düşen gelirin ve brüt sermaye oluşumunun da toplam uluslararası ticaretleri üzerinde anlamlı pozitif etkiler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ancak, siyasi istikrar ve şiddetsizlik ile hukukun üstünlüğünün G20 ülkelerinin uluslararası ticaret hacmi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunamamıştır.

Analizler, G20 ülkelerinin kişi başına düşen gelirindeki %1'lik bir artışın uluslararası ticaret hacminde sırasıyla %1,77 (Model 1), %1,87 (Model 2), %1,98 (Model 3), %1,86 (Model 4), %1,87 (Model 5) ve %1,89 (Model 6) düzeyinde bir artışa yol açtığını göstermektedir. Buna karşılık, bu ülkelerde brüt sermaye oluşumunda %1'lik bir artış, uluslararası ticaret hacimlerinde %2,38 (Model 1), %2,45 (Model 2), %2,45 (Model 3), %2,51 (Model 4), %2,4 (Model 5) ve %2,95 (Model 6) seviyesinde bir artış sağlamaktadır. Bu bulgular, küresel ekonominin yaklaşık %80'ini oluşturan G20 ülkelerinin ekonomik kalkınma ve sermaye yatırım düzeylerinin, uluslararası ticaret faaliyetleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Driscoll ve Kraay dirençli tahmincisinin bulguları, G20 ülkelerinin yönetim göstergelerinden hesap verebilirlikte bir puanlık artışın uluslararası ticaret hacimlerinde %31'lik bir artışa yol açtığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, kurumsal etkinlikteki bir puanlık artış, uluslararası ticarette %37'lik bir artışla sonuçlanmaktadır. Benzer şekilde, düzenleyici kalitede bir puanlık iyileşme, G20 ülkelerinin uluslararası ticaret hacimlerini %15 artırırken, yolsuzluğun kontrolündeki bir puanlık artış, uluslararası ticaret hacimlerini %45 artırmaktadır. Yönetişim göstergelerinin uluslararası ticaret üzerindeki etkileri değerlendirildiğinde, yolsuzluğun kontrolünün G20 ülkelerinin ticaret hacimleri üzerindeki en etkili yönetim göstergesi olduğu ortaya çıkmaktadır. Yolsuzlukla mücadele, şeffaflığı artırma, ticari süreçleri ve düzenlemeleri iyileştirme ve kamu otoritesinin arttırma çalışmaları, G20 ülkelerinde uluslararası ticareti teşvik etmede etkili yönetişimin kritik bileşenleridir.

Tablo 9*Dumitrescu & Hurlin Nedensellik Testi Sonuçları*

Nedensellik ilişkisi	Z^{HNC} N	Z^{HNC} N, T
$\ln(Ticaret)_{G20} \neq \ln(KBGelir)_{G20}$	-0.7764	-1.0887
$\ln(KBGelir)_{G20} \neq \ln(Ticaret)_{G20}$	0.7123	0.2396
$\ln(Ticaret)_{G20} \neq \ln(Sermaye)_{G20}$	5.7605***	3.6468***
$\ln(Sermaye)_{G20} \neq \ln(Ticaret)_{G20}$	0.1761	-0.3987
$\ln(Ticaret)_{G20} \neq VA_{G20}$	9.4825***	6.3430***
$VA_{G20} \neq \ln(Ticaret)_{G20}$	0.5610	-0.1198
$\ln(Ticaret)_{G20} \neq PV_{G20}$	1.2351	0.3684
$PV_{G20} \neq \ln(Ticaret)_{G20}$	-0.2967	-0.7412
$\ln(Ticaret)_{G20} \neq GE_{G20}$	1.3536	0.4543
$GE_{G20} \neq \ln(Ticaret)_{G20}$	4.0785***	2.4282**
$\ln(Ticaret)_{G20} \neq RQ_{G20}$	0.4972	-0.1661
$RQ_{G20} \neq \ln(Ticaret)_{G20}$	2.2266***	1.0867
$\ln(Ticaret)_{G20} \neq RL_{G20}$	0.9367	0.1523
$RL_{G20} \neq \ln(Ticaret)_{G20}$	0.9455	0.1587
$\ln(Ticaret)_{G20} \neq CC_{G20}$	2.8751***	1.5565
$CC_{G20} \neq \ln(Ticaret)_{G20}$	-1.1427	-1.3541

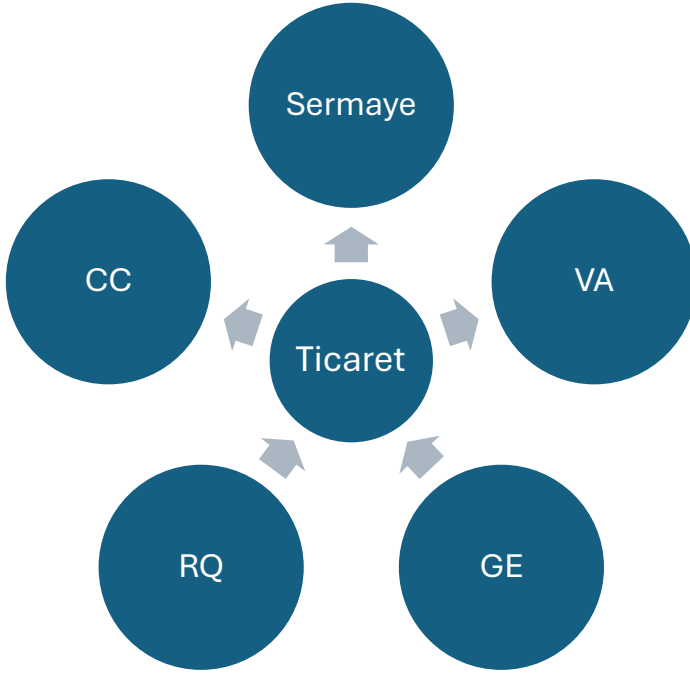
Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerini ifade etmektedir.

Dumitrescu ve Hurlin (2012) panel nedensellik testi vasıtasıyla gerçekleştirilen nedensellik analizi sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur. Sonuçlar doğrultusunda, G20 ülkelerinin uluslararası ticaretinden gayrisafi brüt sermaye oluşumuna, hesap verebilirlik ve yolsuzluğun kontrolüne doğru tek yönlü nedensellik ilişkileri bulunduğu tespit edilmiştir.

Şekil 1'de değişkenlere ilişkin nedensellik ilişkilerine ilişkin sonuçlar sunulmuştur. G20 ülkelerinde kurumların efektifliği ve düzenlemelerin kalitesinden uluslararası ticarete doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkinin olduğu gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda, panel nedensellik analizi sonuçlarının Driscoll-Kraay dirençli tahminciden elde edilen sonuçları desteklediği görülmektedir.

Şekil 1

Değişkenlere İlişkin Nedensellik İlişkileri

6. Sonuç ve Öneriler

Küreselleşme süreci ile artan rekabet koşulları, ülkelerin uluslararası ticaret hacimlerini arttırabilmek için çeşitli arayışlara itmiştir. Bu doğrultuda, ülkelerin uluslararası ticaretleri üzerindeki önemli etkenlerden bir tanesinin de iyi bir yönetim sistemi olduğu görülmektedir. Yönetişime ilişkin iyi bir altyapıya sahip ülkelerin uluslararası ticarete daha rekabet edebilir olduğu ve böylece sürdürülebilir ticarete sahip oldukları gözlemlenmektedir.

Çalışma kapsamında, 2002-2022 döneminde G20 ülkelerine odaklanarak yönetim göstergeleri ile uluslararası ticaret arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bulgular, yönetim kalitesinin hem uluslararası ticaret hacmini hem de yatırım kararlarını etkileyerek ticaret dinamiklerini şekillendirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ampirik sonuçlar, yönetim göstergelerinin, özellikle yolsuzluğun kontrolü, düzenleyici kalite, hükümet etkinliği ve hesap verebilirliğin, G20 ekonomilerinde uluslararası ticareti olumlu yönde etkilediğini doğrulamaktadır. Ancak, siyasi istikrar ve şiddetin yokluğu ile hukukun üstünlüğünün, uluslararası ticaret hacminin üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Bu içgörüler, uluslararası ticaretin genişlemesine katkıda bulunan temel yönetim boyutlarını vurgulayarak politika yapıcılar, işletmeler ve araştırmacılar için önemli çıkarımlar sağlamaktadır.

Yönetim göstergeleri, ekonomik performans ve ticaret kolaylaştırma konusunda önemli belirleyiciler olarak yaygın bir şekilde kabul edilmektedir (Kaufmann vd., 2011). Bu çalışma, daha güçlü yönetim yapılarının uluslararası ticaret hacmini artırdığını, dolayısıyla işlem maliyetlerini

azalttığını ve istikrarlı bir iş ortamı yarattığını göstererek mevcut literatürü doğrulamaktadır (Rodrik, 2000; De Groot vd., 2005).

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen ampirik analizler neticesinde yolsuzluk kontrolünün, G20 ekonomilerinde uluslararası ticareti etkileyen en etkili yönetim faktörü olduğu tespit edilmiştir. Bulgular, daha düşük yolsuzluk seviyelerine sahip ülkelerin daha fazla uluslararası ticaret faaliyeti gerçekleştirdiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, Anderson ve Marcouiller (2002) ile North (1990)'un ifadelerine paralel olarak işletmelerin şeffaf düzenleyici ortamlarda faaliyet göstermeyi tercih ettiği ortaya konulmuştur.

Analizler sonucunda düzenleyici kalitenin ticaret hacimleri üzerinde sınırlı ancak olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu bulgu, Dünya Bankası'nın (2021) G20 ekonomilerinin genellikle yerleşik düzenleyici çerçevelere sahip olduğu ve ticaret arttırıcı etkilerini en aza indirdiği fikriyle örtüşmektedir. Ancak, düzenleyici iyileştirmeler yine de uluslararası ticaret verimliliğini ve küresel rekabet gücünü artırabilmektedir. Hükümet etkinliğinin ise ticaret performansı ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. Verimli bürokratik yapılar, politika tutarlılığı ve kurumsal güvenilirlik, Djankov vd. (2006)'nın da belirttiği gibi yatırımcı güvenini teşvik etmekte ve ticari müzakereleri kolaylaştırmaktadır.

Yönetişim göstergelerinden hesap verebilirliğin, uluslararası ticaret hacminin genişlemesinde önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Şeffaf yönetişimin, OECD (2019) tarafından da belirtildiği üzere, ekonomik politikalarda öngörülebilirliği sağladığı ve uluslararası tüccarlar için belirsizliği azalttığı görülmüştür. Buna karşın, çalışma siyasi istikrar ve hukukun üstünlüğünün ticaret hacmi üzerinde istatistiksel olarak bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, Acemoğlu & Robinson (2010) ortaya koyduğu bulgulara paralel olarak, G20 ülkelerinin siyasi koşullardaki değişikliklere rağmen ekonomik önemleri ve çeşitlendirilmiş ticaret ortakları nedeniyle genellikle istikrarlı ticaret ilişkilerini sürdürmelerinden kaynaklandığı öngörülmektedir.

Çalışmanın bulguları, uluslararası ticaret performansını artırmada yönetim reformlarının önemini ortaya koymaktadır. Ticaret potansiyelini en üst düzeye çıkarmak amacıyla G20 ülkelerinin politika yapıcılarını birtakım öneriler geliştirilmiştir. Bunlardan ilki, yolsuzlukla mücadele tedbirlerini güçlendirilmesidir. Yolsuzluk, uluslararası ticaret hacminin gelişmesinin önündeki kritik bir engel olmaya devam etmektedir. Kaufmann vd. (2011)'nin işaret ettiği gibi, daha güçlü yolsuzlukla mücadele çerçeveleri uygulamak ve düzenleyici şeffaflığı artırmak, ticaret hacminin artmasını kolaylaştıracak ve daha fazla yabancı yatırımı ülke içerisine çekecektir. Bir diğer politika önerisi kurumsal verimliliğin artırılmasıdır. Bürokratik süreçleri iyileştirmek, idari yükleri azaltmak ve ticaretle ilgili prosedürleri basitleştirmek, Rodrik (2000) tarafından da ifade edildiği üzere, ticaretin kolaylaştırılması ve ekonomik rekabet gücünü artıracaktır. Diğer bir öneri ise düzenleyici çerçevelerin iyileştirmesidir. Düzenleyici kalitenin gelişmiş ekonomilerde sınırlı bir etkisi olsa da ticaret politikalarında, standardizasyon kurallarında ve yasal çerçevelerde sürekli iyileştirmeler gerçekleştirmek ticaret performansını daha da geliştirebilecektir. Önerilerden bir tanesi de şeffaflık ve hesap verebilirliğin teşvik edilmesidir. Bu doğrultuda ülkeler, ticaret politikalarının öngörülebilir, tutarlı ve uzun vadeli ekonomik hedeflerle uyumlu olmasını sağlayarak kamu hesap verebilirlik mekanizmalarını güçlendirmelidir.

Yönetişim göstergelerinin uluslararası ticaret üzerindeki önemli etkisi değerlendirildiğinde, gelecekteki araştırmalarda özellikle finans, ilaç ve enerji gibi yüksek standartların bulunduğu endüstrilerde sektöre özgü yönetim etkilerinin incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, e-ticaret ve dijital ticaret platformları giderek daha belirgin hale geldikçe dijital yönetişimin ticareti kolaylaştırmadaki rolünün araştırılması önem arz etmektedir. Bununla birlikte, ulusal düzeyde yönetim alt göstergelerinin ticaret dinamiklerini nasıl etkilediğini anlamak için G20 ekonomilerindeki bölgesel yönetim uygulamalarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Son olarak çevresel ve sosyal yönetim çerçeveleri bağlamında yönetim, ticaret ve sürdürülebilir kalkınma arasındaki etkileşimin araştırılması literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

TEŞEKKÜR

—

FİNANSAL DESTEK

Yazarlar bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

ETİK

Bu çalışmada etik ilke ve standartlara uyulduğu beyan edilmiştir.

YAZAR KATKI BEYANI

Mustafa Canfer Kılıç I Konsept/ana fikir; Tasarım; Literatür taraması; Taslağın yazılması; Son onay ve sorumluluk. Genel katkı düzeyi %50.

Ayberk Şeker I Veri toplama / analiz; Bulguların yorumu; Eleştirel inceleme; Yönetme ve kontrol; Son onay ve sorumluluk. Genel katkı düzeyi %50.

Yazarlar, bu çalışmanın yazarlık koşulunu sağlayan başka bir kişinin olmadığını onaylamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Kaynakça

- Acemoğlu, D. & Robinson, J. (2010). The role of institutions in growth and development. *Review of Economics and Institutions*, 1(2), 1-33.
- Anderson, J., & Marcouiller, D. (2002). Insecurity and the pattern of trade. *The Review of Economics and Statistics*, 84(2), 342-352.
- Aydemir, C. & Kaya, M. (2007). Küreselleşme kavramı ve ekonomik yönü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 260-282.
- Bektaş, S. (2019). Yönetişim göstergelerinin doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki etkisi: Avrupa Birliği ülkeleri örneği. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Bhargava, A., Franzini, L. & Narendranathan, W. (1982). Serial correlation and the fixed effects model. *The Review of Economic Studies*, 49(4), 533-549.
- Breusch, T. S. & Pagan, A. R. (1980). The lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239-253.
- Çiçek, E. & Bay, M. (2007). Stratejik küresel tedarik zinciri yönetimi ve lojistik. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 7(13), 91-117.
- Çiçil, M. (2022). Yeşil lojistik ve lojistik performans ile yönetim kalitesi arasındaki ilişkiye yönelik bir inceleme. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(24), 322-352.
- De Groot, H. L. F., Linders, G. M. & Reitsveld, P. (2005). Institutions, governance and international trade: Opening the black box of OECD and gdp per capita effects in gravity equations. *IATSS Research*, 29(2), 22-29. [https://doi.org/10.1016/S0386-1112\(14\)60130-8](https://doi.org/10.1016/S0386-1112(14)60130-8)
- Djankov, S., Freund, C., & Pham, C. S. (2006). Trading on time. World Bank Policy Research Working Paper.
- Dollar, D., & Kraay, A. (2003). Institutions, trade, and growth. *Journal of Monetary Economics*, 50, 133-162. [https://doi.org/10.1016/S0304-3932\(02\)00206-4](https://doi.org/10.1016/S0304-3932(02)00206-4)
- Driscoll, J., & Kraay, A. C. (1998). Consistent covariance matrix estimation with spatially dependent data. *Review of Economics and Statistics*, 80, 549-560. <https://doi.org/10.1162/003465398557825>
- Dumitrescu, E. I. & Hurlin, C. (2012). Testing for Granger non-causality in heterogeneous panels. *Economic Modelling*, 29(4), 1450-1460. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2012.02.014>

- Durgun, S. & Aydın, A. H. (2019). Yönetişim ve yolsuzluk. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 95, 339-357.
- Efeoğlu, R. (2022). Yükselen ekonomilerde demokrasinin iyi yönetim üzerine etkisi. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 8(2), 336-345.
- Erkal, G., Akıncı, M. & Yılmaz, Ö. (2015). Politik istikrarsızlık ve yolsuzluk ilişkisi: Bir panel veri analizi. *Ege Akademik Bakış*, 15(3), 327-342.
- Greene, W. H. (2000). *Econometric analysis*. 4th Edition, Prentice Hall, Englewood Cliffs.
- García-Salmones, M. (2009). Taking uncertainty seriously: Adaptive governance and international trade: A reply to Rosie Cooney and Andrew Lang. *The European Journal of International Law*, 20(1), 167-186. <http://dx.doi.org/10.1093/ejil/chn076>
- Hall, R. E. & Jones, C. I. (1999) Why do some countries produce so much more output per worker than others? *Quarterly Journal of Economics*, 114, 83-116. <http://dx.doi.org/10.1162/003355399555954>
- Hausman, J. (1978) Specification tests in econometrics. *Econometrica*, 46, 1251-1271. <https://doi.org/10.2307/1913827>
- Huque, A., & Jongruck, P. (2018). The challenge of assessing governance in Asian states: Hong Kong in the Worldwide Governance Indicators ranking. *Asian Journal of Political Science*, 276-291. <https://doi.org/10.1080/02185377.2018.1485587>
- Ibrahim, A. & Abdulmalik, M.R. (2023). Do trade openness and governance matter for economic growth in Africa? A case of EAC and WAEMU countries. *International Economics and Economic Policy*, 20, 389-412.
- Im, K., M. H. Pesaran & Y. Shin (2003) Testing for unit roots in heterogeneous panels. *Journal of Econometrics*, 115, 53-74.
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2011). The worldwide governance indicators: Methodology and analytical issues. *Hague Journal on the Rule of Law*, 3(2), 220-246
- Kümperli, İ. (2022). İyi yönetim kavramı ve ekonomik kalkınmada rolü: AB ülkeleri ve Türkiye üzerine bir inceleme. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Lang, A. & Scott, J. (2009). The hidden world of wto governance. *The European Journal of International Law*, 20(3), 575-595.
- Levin, A., Lin, C. F. & Chu, C. S. J. (2002), Unit root tests in panel data: Asymptotic and finite-sample properties. *Journal of Econometrics*, 108(1), 1-24. [https://doi.org/10.1016/S0304-4076\(01\)00098-7](https://doi.org/10.1016/S0304-4076(01)00098-7)
- IMF. (1997). Good governance and economic stability: A policy perspective.
- North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press.
- OECD. (2004). Corporate governance principles.
- OECD. (2019). Governance for the future: Democracy and development in the era of digitalization.
- Özdemir, D. & İmamoğlu, İ. K. (2021). Yönetişim göstergeleri ve büyüme: Gelişmiş ve gelişmekte olan G20 ülkeleri için bir nedensellik analizi. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 5(1), 113-135.
- Özer, M. A. (2006). Yönetişim üzerine notlar. *Sayıştay Dergisi*, 63, 59-89.
- Palabıyık, H. (2004). Yönetimden yönetime geçiş ve ötesi üzerine kavramsal açıklamalar. *Amme İdaresi Dergisi*, 37(1), 63-85.
- Pesaran, M. H. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. University of Cambridge, Faculty of Economics, Cambridge Working Papers in Economics No. 0435.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265-312. <https://doi.org/10.1002/jae.951>
- Pesaran, M. H. (2021). General diagnostic tests for cross-sectional dependence in panels. *Empirical Economics*, 60, 13-50. <https://doi.org/10.1007/s00181-020-01875-7>
- Pesaran, M. H. & Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of Econometrics*, 142, 50-93. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2007.05.010>
- Rodrik, D. (2000). Institutions for high-quality growth: What they are and how to acquire them. *Studies in Comparative International Development*, 35(3), 3-31.
- Shio, R. L., Suphian, R. & Masanja, C. (2025). Exploring the nexus between governance quality and export performance: Evidence from Tanzania in the EAC. *Advanced Research in Economics and Business Strategy Journal*, 6(1), 72-86.
- Sobacı, M. Z. (2007). Yönetişim kavramı ve Türkiye'de uygulanabilirliği üzerine değerlendirmeler. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 195-208.
- Şahin, S. (2021). Küreselleşen dünyada uluslararası lojistik ve sınır ötesi e-ticaret ticareti: E-ticaret geleceğin en önemli ticaret yöntemi midir?. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 82-97.
- Tatoğlu, F. Y. (2013). *Panel veri ekonometrisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Wijaya, W. A., Azwardi & Bashir, A. (2023). The role of institutional quality, foreign direct investment, and country size on trade openness in the ASEAN-6 region. *Journal of Economic Development, Environment and People*, 12(1), 5-24.
- World Bank. (2021). Worldwide governance indicators 2021: Governance, trade, and economic development.
- Yeşil, S. (2010). Küreselleşme ve işletmelerin küreselleşme süreçleri: Karşılaşılan fırsatlar ve tehditler. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 22-72.

Extended Abstract

International trade has expanded significantly, reshaping global economic Dynamics with the acceleration of globalization in the late 20th century. As industrialized nations expanded their production capacities, the necessity to access broader markets intensified, leading to the formation of complex global trade networks. However, international trade is inherently associated with various risks, including economic instability, regulatory inconsistencies, political uncertainties, and governance-related challenges. Investors and businesses engaged in international trade must identify and mitigate these risks to ensure sustainable trade operations and prevent financial losses. To address these concerns, various frameworks have been developed to assess and mitigate trade-related risks. Among these, the World Bank's governance indicators have emerged as a fundamental tool in evaluating a country's institutional quality and trade environment.

Unlike traditional administrative functions, governance encompasses regulatory frameworks and institutional mechanisms aligned with societal expectations and economic needs. Governance indicators serve as key measures for assessing a nation's developmental status and exposure to trade-related risks. While numerous international organizations contribute to governance evaluations, the World Bank has pioneered this concept, establishing widely recognized governance indicators. Given their critical role in assessing economic and institutional conditions affecting international trade, this study primarily focuses on the World Bank's governance indicators.

The World Bank classifies governance into six core dimensions: (i) Voice and Accountability, which reflects transparency and stakeholder trust in institutions, fostering consistency in trade environments; (ii) Political Stability and Absence of Violence, crucial for maintaining a secure trade environment by mitigating instability and conflict-related disruptions; (iii) Government Effectiveness, which assesses public institutions' efficiency and underscores the necessity of independent, responsive decision-making processes; (iv) Regulatory Quality, evaluating the effectiveness of trade policies, investment incentives, and economic regulations; (v) Rule of Law, measuring the extent to which legal frameworks protect contracts and provide a predictable business environment; and (vi) Control of Corruption, which examines governments' transparency in minimizing bribery, favoritism, and political mismanagement, reinforcing confidence in trade partnerships.

This study employs panel data analysis to examine the impact of governance indicators on international trade across G20 economies over the period 2002–2022. By integrating governance variables with trade volume data, the study aims to provide empirical evidence on how institutional quality shapes global trade dynamics. The research model incorporates international trade volume as the dependent variable, while governance indicators, GDP per capita, and gross fixed capital formation are used as independent variables. Data is sourced from the World Bank database, ensuring comprehensive coverage and comparability. Panel unit root tests are conducted to verify the stationarity of variables. Following this, the appropriate model specification is determined using the F-test and Hausman test, leading to the selection of the fixed-effects model. To account for heteroskedasticity, autocorrelation, and cross-sectional dependence, the Driscoll-Kraay robust estimator is applied, ensuring reliable coefficient estimates.

Empirical results reveal that governance indicators significantly influence international trade volumes among G20 countries. Specifically, control of corruption, regulatory quality, government effectiveness, and voice and accountability exhibit statistically significant and positive effects on trade volume. Conversely, political stability and rule of law do not display a significant impact on trade performance. The findings indicate that control of corruption is the most influential governance factor affecting trade. Countries with lower corruption levels attract higher trade activity, underscoring the importance of transparency and regulatory enforcement. Additionally, regulatory quality, though statistically significant, has a relatively smaller impact on trade volume, likely due to the already well-established regulatory frameworks in G20 nations. Government effectiveness is strongly correlated with trade performance, as efficient bureaucratic structures enhance investor confidence and facilitate smoother trade operations. Panel causality tests suggest a unidirectional relationship from trade to gross fixed capital formation, voice and accountability, and control of corruption, implying that trade expansion fosters improvements in governance mechanisms. Furthermore, results indicate that institutional efficiency and regulatory reforms contribute positively to trade growth.

The study highlights the critical role of governance in shaping international trade outcomes. Strengthening governance frameworks can significantly enhance trade potential, attract foreign investment, and foster economic resilience. Based on the empirical findings, several policy recommendations are proposed such as enhancing anti-corruption measures, improving institutional efficiency, regulatory framework enhancements and promoting transparency and accountability. Implementing robust anti-corruption policies and strengthening regulatory oversight can improve investor confidence and trade performance. In addition, streamlining bureaucratic procedures and reducing administrative burdens can facilitate trade expansion and economic competitiveness. Moreover, continuous refinement of trade policies and standardization of regulations with global trade practices

can boost trade efficiency. Furthermore, strengthening public accountability mechanisms can enhance policy predictability and reduce trade uncertainties.

Future research could explore sector-specific governance impacts on trade, particularly in industries with high regulatory standards such as finance, pharmaceuticals, and energy. Additionally, investigating the role of digital governance in facilitating e-commerce and digital trade could provide valuable insights. Moreover, regional variations in governance and their influence on trade dynamics within G20 economies merit further examination. This study contributes to the existing literature by empirically demonstrating the importance of governance in international trade, emphasizing the need for institutional reforms to enhance trade competitiveness in the global economy.

Ek 1: Analize Dahil Edilen G-20 Ülkeleri

Arjantin	Avustralya	Brezilya	Kanada
Çin	Fransa	Almanya	Hindistan
Endonezya	İtalya	Japonya	Güney Kore
Meksika	Rusya	Suudi Arabistan	Güney Afrika
Türkiye	Birleşik Krallık	ABD	